

A IV. Magyar Egyházzenei Kongresszuson, 1999. március 12-én a délutáni ülés-
szakon egyházzenei helyzetjelentés hangzott el a határontúli magyar egyházzenéről.
Az elhangzott előadásokat némileg szerkesztett változatban lapunk előző számától
kezdvé folyamatosan közöljük. Mivel az előadások nem fedték le valamennyi egyház
(például az erdélyi evangélikus, unitárius és szabadegyházak) zenei tevékenységét,
a szerkesztőség igyekszik e hiányokat pótolni.

A határontúli magyar egyházzene — II.

Duka-Zólyomi Emese

Szlovákiai magyar katolikus egyházzene

(folytatás)

Jelenleg nemcsak a kántorok helyzete okoz *Duka-Zólyomi Emese a Pozsonyi Egyetemi*
gondot, de az orgonák állapota, a javítók *Könyvtár zenei osztályának vezetője.*
és az ehhez szükséges anyagi fedezet hiánya

is. A plébániáktól szerzett adatok alapján az orgonák a Rieger Testvérek, az eper-
jesi Guna, a nyitrai Oto Važanský, az érsekújvári Tattinger, a pozsonyi Mozsny
Vince és Fazekas János műhelyeit képviselik. A komáromi Szent András-templom
orgonáját 1861–1864 között Friedrich Ferdinand Buckov építette, halála
után Johann Rummel fejezte be. A század végén (1898–99) a Rieger Testvérek
építették át. A kassai Szent Erzsébet-dóm orgonáját 1897-ben adták át, ez a pécsi
Angster cég munkája volt. A hangszert azóta a krnovi (volt jägerndorfi) Rieger—
Kloss üzem kicserélte, csak az orgonaház maradt meg a múlt századból. A po-
zsonyi ferences templom orgonájának eredetéről egyenlőre csak feltételezése-
ink vannak, melyek szerint az eredeti orgonát 1795-ben Ignaz Gatto építette.
A hangszert a múlt század végén Mozsny Vince alakította át, a húszas évek elején
a Rieger Testvérek üzeme teljesen új hangszert épített.

A továbbképzés ma már három irányból kap támogatást. Leghatékonyabban
természetesen Magyarországról érkezik a segítség. Már a hetvenes évekből van-
nak adataink, hogy egyik kántorunk Budapesten végezte a négyéves kántor-
képzőt, igaz, titokban. 1989 után többen éltek a lehetőséggel, Budapesten,
Győrött képezték magukat. Az egyházzene iránt érdeklődők részt vettek pél-
dául a budapesti 120 órás egyházzenei tanfolyamon (1993–1994), valamint
más gregorián-tanfolyamokon is. Hazai viszonylatban magyarok számára is
egyre több lehetőség adódik e tekintetben a szlovák intézményekben. Ma már

hivatásos egyházzeneszket nevelnek a pozsonyi, besztercebányai és kassai konzervatóriumokban, a pozsonyi egyházi konzervatóriumban, harmadik éve a Zene- és Drámaművészeti Főiskolán Pozsonyban, ebben az iskolaévben pedig megnyílt az első egyházi zeneiskola is. 1995–1997 között a Pozsonyban székelő és a Nagyszombati Egyetem mellett működő Aloisianum a zenei irányzatú főiskolát, egyetemet végzett zenészek számára „A liturgikus zene elmélete” címen három szemeszteres kiegészítő tanfolyamot szervezett. A hat végzős között két magyar volt. Említésre méltó az egyik szakdolgozat, mely Vága község egyházzenei vonatkozású szokásait dolgozta fel. Józsa Mónika munkájáról van szó.

Egyelőre csak egy hazai magyar kezdeményezésről számolhatunk be. 1998. június 1-én Komáromban magyar egyházzenei tanfolyam nyílt meg. Fő szervezője a komáromi Marianum Ének-Zenei Egyházi Alapiskola igazgatója, Stubendek István. A tanfolyam négy, évenként 10 napos, bentlakásos képzésből áll. Az első szakaszban 17, részben főiskolás korú, de idősebb, már gyakorlattal rendelkező résztvevő is volt.

Bízható az is, hogy a nyitrai Konstantin Egyetem magyar hallgatói szakdolgozataikban egyre gyakrabban dolgoznak fel egyházzenei témát.

Bízhatóak az említett alapiskola eredményei is. Feltételezhető, hogy a jövőben elsősorban innen kerülnek ki majd az egyházzeneszek. Kiváló schola működik itt. 1998-ban adták ki az öt kötetre tervezett Éneklő iskola első kötetét, mely az adventi és karácsonyi időszak énekeinek gyűjteménye. Az Énekeskönyv az Éneklő Egyház római katolikus népénektárra támaszkodik. Kiváló segítség a katekéták, a zenei nevelés tanárai számára.

A szlovák egyházzeneszek nagy-nagy érdeklődéssel figyelik a magyarországi fejlődést. Az iskolarendszert, az Éneklő Egyház népénektárat előadások, tanulmányok hozzák közelebb az új szlovák énekeskönyv szerkesztőihez.

Milyen problémákat kell megoldanunk? Az elkövetkező években a régiók szintjén is kell foglalkozni a továbbképzéssel, szükséges bővíteni a kórusrepertoárt, meg kell menteni a rövidesen feledésbe merülő énekeket, szokásokat, hozzá kell segíteni a hívőket az értékes egyházzene megismeréséhez. Vissza kell állítani a kántori fizetett állást, hogy az biztosíthassa a megélhetést. A szemináriumokban a zenei nevelésre nagyobb hangsúlyt kell fektetni, s talán az egyik legkomolyabb probléma az ifjúság passzivitása az éneklés terén. Általános jelenség, hogy egyre kevesebb fiatal kapcsolódik be a közös éneklésbe. Ennek a kiküszöbölése lesz talán a legnehezebb feladatunk.
